

OLVASÓSZOLGÁLAT

* LEVÉLCÍMÜNK: DÉLMAGYARORSZÁG SZERKESZTŐSÉGE,
SZEGED, SAJTÓHÁZ, PF.: 153. 6740.
TELEFON: 481-460

Lúdas Matyi gyerekei

Egy szegény emberről szól az esetem. Tudják, az a fajta, aki nem szereti, ha megalázzák, ha belekotorásznak a szegénységbe. Mer' azér' önérzete a szegény embernek is van. Meg igazságérzete is, pláne ha sokat tapasztalt már ebből a zűrzavaros világából.

Lúdas Matyi történetét már az öregapám is ismerte. Arról nem szól ugyan a krónika, hogy a szegényasszony fia, ez a Matyi, megérte-e a hetven évet. De nem sokra vihette a nagy eszével meg az önérzetével, csak szegény maradhatott, meg aztán jó sok gyereke lehetett, ha így elszaporodtak Döbrőgön a szegények.

Az én emberem is szegénynek született. Dolgozott is gyerekkorától eleget. Gyerekeit kitaníttatta, gondolta, hátha azok könnyebben keresik majd a kenyerüket, nem kell látástól vakulásig nehéz fizikai munkát végezniük. A felesége beteges volt, az orvosokra is kellett keresni. Otthon maradt az asszony, gondosan ellátta a háztartást, ügyelt a gyerekekre, nehogy csirkefogó legyen belőlük. Nyugalmat, rendet teremtetek a családban, nem bánták, hogy igen szerényen élnek, a gyerekek jó példát láttak, tanultak is rendesen.

Elérkezett az ember nyugdíjazásának ideje, gondolták, majd meglesznek valahogy abból a kis nyugdíjból, eddig is csak nagyon be kellett osztani a forintokat. Szeretett dolgozni, hát a kertben sem tűrt egy gazszálat, se egy szemtelen verebet. Örült, hogy nem szorult soha másra, örült, hogy az unokák csipegethetik a kertben a szőlőt. Még a piacra is jutott, eljárógatott hát oda, sok munkával készítette árulnivalóját, szabályos engedéllyel, helypénzt megfizetve, mert kellett is a forintok kettőjükre a nyugdíj mellé már a még újabb rendszerben.

Rendben volt minden egészen addig, míg nem a Méltóságos Hivatal egyszer csak meg nem büntette. Mondták, hogy a piacon nem adott számlát a vevőknek, fizessen csak be ötezer forint büntetést. Gondolta, ez tévedés lehet, mert eddig akármít vett is a piacon, ő se, más se számlát nem kapott még egy csokor petrezselyemzöldről, de tíz kiló almáról se. Nem baj, édesapám, majd frunk kérvényt, engedjék el a büntetést, vigasztalták a gyerekek.

Írta vissza a Méltóságos Hivatal, hogy menjen csak be az ember, vigye a számlákat, igaz-e, amit a levélben írtak. Furcsállta, de bement, s ugyan csak elcsudálkozott a berendelt, várakozó sok szegény ember láttán. Alaposan kifaggatta a Magasságos Hivatalnok az asztal mögül, forgatta a számlákat, kérdezgette, hogyhogy csak egy nyugdíjból élnek, mért nem dolgozott a felesége, van-e kárpótlási jegyük, milyen házban laknak, van-e kocsijuk, mennyit ér a ház a fejük fölött, van-e kert? Igen, és mi van benne? Ami kell az életben, mondta szegény, s alig várta, hogy hazaérjen. Nem volt ő ilyennek kitéve soha, nemhogy büntetés, meg hivatal – autó, kárpótlási jegy?! De még ez se volt elég, mondják, hogy kimennek, megnézik ám a házat meg a kertet, környezettanulmányt végeznek. Ha már dolgozik, megnézik, mije van. Az jó lesz, édesapám, legalább benyújthatja rögtön a segélykérelmet, nem kell még hetvenévesen is annyit dolgoznia, mondták a gyerekek, ha nem hagyják a becsületes embert. Nem kérek én még hideg vízre valót se, ha egyszer eszem egy nap, akkor se.

Bolond gyerekek volt ez a Lúdas Matyi. Nemhogy eladta volna azt az egyszem libáját a vásáron, akkor nem tűnik fel a

liba Döbrőgi uraságnak, s nem keveredik további bonyodalmakba. Nem kap büntetést, nem kell csavargatni az eszit, hogyan fizesse azt meg, élhetett volna a szegénységében, a nagy semmittevésben.

Egy néző észrevételei

Olvasom a Délmagyarországi '93. febr. 5. számában: Operabarátok észrevételei című levelet. Bennem is felmerült néhány észrevétel. Miért csak Operabarátok Egyesülete van, operett-, próza-, balettbarátok egyesülete pedig nincsen? Szerintem jobb lenne, ha „csak” Szegedi Színházbarátok Egyesülete lenne, nem szakosodnának, differenciálódnának, aprózódnának el a színházi nézők különböző „tagozatbarátai” egyesületekre. A színház egy, és az egészet kell szeretni, vagy nem szeretni!

Mindjárt válaszolok is az általam feltett kérdésekre. Az Operabarátok Egyesülete is – minek? Miután a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója a lap „hasábjain sem kívánt válaszolni a benne felvetettekre” – egyáltalán kell-e ilyen egyesület továbbra is? Nem kell! Azért, mert az egy Operabarátok Egyesületével sem tud, akar kommunikálni a színház igazgatója, figyelmen kívül hagyja észrevételeiket. Akkor meg mire való ez az egész egyesületesdi, tömörülés? Semmire!

A színház játsszon, a néző ne tömörüljön semmiféle egyesületbe, ne szóljon a dolgokba,

Akár el is ihatta volna az árát. Ha ez a Matyi gyerek a libáját a vásáron eladta volna – és persze számlát adott volna, az én mesém meg se íródott volna.

Király Zsuzsanna

mert ő csak laikus. Egyébként is nem muszáj sem bérletet venni, sem jegyet váltani! Ne legyen véleménye, csak nézze az előadást! Ha meg valami nem tetszik neki, maradjon odahaza és kész, ne renitenskedjen! Nehogy már a civil szférá, meg holmi civil szervezetek határoznák meg egy színháznak a műsorpolitikáját! Hát hol élünk? Még hogy bele-szóljon a néző, hogy milyen színházba szefetne járni? Nem csak abszurd színház, abszurd nézők is vannak!

Sőt! Mindezek után két abszurd egyesületet is fogok alapítani. Az egyik a Szegedi Üresszínházbarátok Egyesülete lenne. A másik a Szegedi Színházbanemjáróbarátok Egyesülete lesz. Mindkettőnek én lennék az elnöke, majd lenne elnökség is, és lassan az egyesületi tagok is összejönnének. Két baráti egyesülettel több, már igazán nem számít.

Tisztelt Igazgató Úr! Bölcs dolog volt nem válaszolni a Szegedi Operabarátok Egyesületének levelére, melyben realis és jogos észrevételeket észrevételeztek? Nem volt bölcs dolog!

Dr. Veress Sándor

Nem ellopták, elvitték

A Domus előtti túlsúfolt parkolóban már nem volt hely, ezért a kirakattal szemben a járda benyúlt szakaszára parkoltunk. A kocsit lezártuk, majd körülbelül másfél óra múlva indultunk volna haza, de a járműnek csak a hűlt helyét találtuk. Döbbenet álltunk, a menyem és én, a kis unokám sírni kezdett, a nagyobbik értetlenül állt, a gyógyszerimet kerestem, mert az ájulás környékezett. Talán telefonálni kellene a rendőrségre, mondta a menyem. Már indult is a bútorboltba, hogy telefonáljon. Ott az eladó készségesen és

őszinte sajnálattal közölte, hogy a kocsit nem lopták el, csak tilos parkolás miatt elszállították.

Meg kell mondjam, a hír óriási örömet okozott. (Ki gondolná, hogy a rossz hírnek is tudunk néha örülni.) Mégsem lopták el! Taxival elmentünk a kocsiórt, s megtudtuk, hogy két nap alatt a huszadik beszállított jármű volt a miénk, a húsz közül négyet a Domus elől vittek el. Figyelem, autóstársaim! A Domus elé, arra az egy autónyi szigetre ne álljanak, mert azt figyelik!

A kocsit visszakaptam, kifiz-

nevetlen hét, negyedik a *süketshét*, ötödik a *feketehét*, hatodik pedig a *virághét*, mely utóbbit a *virágvasárnap* zárja. Az ilyenkor előforduló hideg szélnek a mai nemzedékek ajkán is *böti szelek* a neve. Ugyanakkor már csak emlékekben él a *böjti boszorkány*, amivel a morcoskodó kislányokat illették. A nagyböjti időnek legszigorúbb része természetesen a *nagyhét*. „*A testi és a lelki tisztálkodásnak, a háztájék megújításának, tehát a tavasz méltóképpen várásának az ideje.*”

A hétnek csak az első három napján dolgoztak – ha szükséges volt – a földesken, hiszen a nyfladozó idő bizonyos magokat már földbe követelt. Ennek a hétnek egyébként minden napján számtalan, a szigorú böjtre vonatkozó hagyománya ismert. Ezek részben az otthoni, részben pedig a templomi szokásokban jutottak kifejezésre. Legszigorúbb napja *nagypéntek*, mely napon az idős asszonyok három szem búzát ettek, s rá három korty vizet ittak. A böjt idejének *nagyszombat* volt vége. Voltak, akik már reggel zsíros kosztot ettek, mások csak délbén, de a hagyományt szigorúan betartók csak a Föltámadás kori körmenet után ültek asztalhoz, amelyen már ott volt a húsvéti eledelnek szánt tojás és húsétel, egy üveg borral. Ám, mielőtt az evéshez hozzáfogtak volna, a gazda szentelt vízzel meghintette az asztalra rakott ételeket, hogy szentelményként fogyaszthassák azokat, természetesen az *Asztali áldás* közös elmondása után.

Ifj. Lele József

■ Pedagógiai jegyzetek

Nevelési problémáink

A család gyermeknevelő feladata

Osztályfőnöki tevékenkedéseim során igen nagy hangsúlyt fordítottam a 7–8. osztályban „a család gyermeknevelés” témakör feldolgozására. A család mint fogalom tisztázása kényes feladat. Lényeges jegyeit feltárni roppant nehéz, hiszen jelenünkben boldognak vallhatja magát az a gyermek, aki harmonikus, boldog családi légkörben nevelkedik. A társadalom is boldog lehetne, ha a családokat ilyennek tudná, mivel a család légköre a jó nevelés háttere, a helytálló emberségre nevelés alapfeltétele. Tanítványaimmal mindig úgy kezdtük a megbeszélést, hogy bevezetőként maguknak kellett elmondani, véleményük, tapasztalataik alapján: hol?, mire?, miért?, hogyan?, kik? nevelik őket. Ha napjainkban oly nehéz nevelési módszereket ajánlani, akkor érdemes a kamaszodó gyermekeink véleményét is meghallgatni és megszívlelni. Néhány ajánlás:

- Sokat együtt lesz a család.
- Mindent elkövetek, hogy boldog legyen a családom.
- Gyermekeinket közzösen, szeretetben neveljük.
- A nevelési módszert úgy választom, hogy gyermekeimnek mindig jó legyen.

A legnagyobb vita mindig abból kerekedett, hogy verjük vagy ne verjük a gyerekeket. Az átélte hatások alapján (felefele arányban) foglaltak állást. Elképzeléseik összesítéséként a gyermek leginkább az anyához kötődik – az apának is vannak lényeges feladatai – de a nagyszülők szerető figyelmességéről sem szabad megfeledkezni.

A család elsődleges feladata (lenne) kialakítani a gyermek egészséges életrendjét, életmódját, helyét a családban és a közösségekben. Továbbá megtanítani élni a közösségekben, a társadalomban úgy, hogy minél kevesebb zökkenővel találja magát – nem szemben, hanem – belesimulva az életbe. Ma az iskola is fő feladatot kap a nevelésben, pedig a család az érzelmek iskolája. Gyermekek úgy helyes nevelni, hogy elsődleges gyermeki „kötelességük” legyen a szülők, a nők és az idős emberek iránti tiszteletadás.

Nem feledkezem meg a családalapítás kétségbeesítő gondjairól, s nem tudhatom, hogy mikor kerülnek a fiatal házaspárok ideális körülmények közé. Mindenesetre nagyon jó lenne, ha az állam és a társadalom mielőbb létfontosságú feladatnak tudná létrehozni azokat a feltételeket, hogy az utódok megszületése, felnevelése, a róluk való anyagi és erkölcsi gondoskodás közös törekvéssel valósulhasson meg. Egészséges, boldog társadalunk csak akkor lesz, ha a magán- és a közélet egysége a családban tükröződik.

Nevelni pedig úgy kellemes gyermekeinket, ahogy egy szőlés egy zeneszám, idézésének megvalósulásával is nyugtathatnánk úgy magunkat, mint a nagyvilágot. *a) Szólás: „Az én apám jól nevelt, ezért vagyok jólnevelt.”; b) a „Szívhangok”* – Máté Péter–S. Nagy István nagylemezéről: Még meg sem köszöntem című számában csodálatosan szép a befejező rész: „Még meg sem köszöntem azt, hogy van hitem, hazám... Most mindezt köszönöm neked, Anyám.”

Pleskó András

zettem a 3400 forint szállítási költséget, mert a törvény az törvény, tiltja a járdán való parkolást.

A tollat sem vettem volna a kezembe, ha egy valami nem piszkálna. Ha egy vagyontárgyamat leteszem valahová, mégha az köterület is és lezárom, ha azt onnan valaki elviszi, az én erkölcsi felfogásom szerint lopásnak minősül. És ha még fizetni is kell azért, hogy az elvitt járművet visszakapjam, ez zsarolás. Lehet, hogy az erkölcsi felfogásommal van baj?

Jó, ha már drága pénzért

megvették a szállítóautót, használják, üsse kő! Vigyék el a rossz helyen parkoló kocsikat, de valamilyen módon figyelmeztessék a tulajdonost, hol van a járműve, hol találja meg. Ez a legkevesebb, amit elvárunk. Nem virágcsokros jegyszedőket kérünk, csak valami egyszerű, udvarias gesztust, szem előtt tartva az adózó polgár szempontjait is, mivel az ő befizetett adója tette lehetővé, hogy a város megvásárolja a szállítójárművet.

Bartók Györgyné

Szatymaz

Súlyadó – büntetéssel

A minap rövid írásban tájékoztatták az autótulajdonosokat, hogy a súlyadó befizetéséhez hol vehetik át a csekket. Önköztől kérdem, hátha jobban tudják, mint én, kit kell megkérdezni: miért nem becsüli a tisztelt hivatal legalább annyira az adófizető honpolgárt, hogy az évi két csekket

postán kiküldi? Ha kocsival megyünk érte, 100 forint a parkolás, ha más járművel – oda s vissza több mint negyven. Olyan ez így, mint amikor a vereshez a gyereket küldik a nádpálcaért! Talán aki fizet, nem kellene büntetni még egy zarándokúttal!

M. G.

Egy fantom, cím nélkül

Tisztelt „Radomi Nagy Béla”!

Igazán sajnáljuk, hogy visszaélve szerkesztőségünk jóhiszeműségével, fantomnéven írta meg véleményét a Radnóti gimnázium nyolcosztályos oktatási kísérletének befejezéséről. Még sajnálatosabb, hogy csak ezen, „Elszalasztott lehetőség” című cikk február 16-i megjelenése után szereztünk tudomást arról, hogy szeretett városunkban Radomi Nagy Béla nevű tanár nem él, sőt ilyen néven „bejegyzett” szegedi polgárt sem tart nyilván

az ebben illetékes hivatal. Eljárását azért is furcsálljuk, mert régi pártállami beidegződéseket sejtet, holott nem tapasztaltuk, hogy a rendszerváltás óta bárkinek is kellemtelensége származott volna abból, hogy lapunk hasábjain szabadon hangot adott nézeteknek. Azt viszont pontosan tudjuk, hogy a saját névvel és lakcímmel nem vállalt vélemény, bizony, súlyát és hitelét veszíti, lett légyen egyébként esetlegesen bármennyire igaz is.

Üdvözlettel:

A szerk.

■ Népünk hagyományvilágából

Böjtidő

Hamvazószórdától húsvétig tartó negyven napos böjti időszak, amelynek *negyvenbűt* neve már rég elenyészett. Ideje alatt olajjal főztek, de azokat az edényeket, amelyekben korábban zsíros kosztokat főztek, most félrerakták.

A hamvazószórdát követő csütörtöknek *farsang farka* volt a neve, mely napon elfogyasztották a disznótóri maradékokat, ám a rávaló péntekkel már kezdett vett a *nagyböjti* időszaka. Halat, növényi eredetű ételeket ettek, és ahol volt, ott gyümölcsöket, aszalva és nyersen. Kedvelt böjti kosznak számított a *bagolytűdő* (szeletelt, aszalt alma), és a *keszőce*; a szegedi tanyavilágban pedig a *gerzemürze leves* és -főzelék, vagyis a zöldségekből készített főzemények.

Legfőképpen a szórdát, a pénteket és a szombatot tartották meg, amikor is a család apraja-nagyja tartózkodott a „nehéz kosztok”-tól, a zsíros és hústelektől. Sok helyen tejet és tejből készült ételeket, sőt tojást sem ettek. „*Csak olyant öttünk, amit a harmat nevelt.*” Talán innen a tápaiak már feledésbe vesztett szó-lása: „*Könnyű a bűt túrún, mög kinyérőn.*”

Még magunk is ismertünk nem egy idős tápai asszonyt az ötvenes években, akik a negyven napos böjti időszak alatt negyvenszer ettek, azaz napjában egyszer. És olyan férfiembereket, akik – bár

nagy áldozat árán – a pipázásról is lemondtak a böjt ideje alatt.

A böjt a viseletben – a lányok és az asszonyok sötét ruhákba öltöztek –, és a viselkedésben is kifejezésre jutott: mulatozásról szó sem lehetett! A fiatalság a falu szélén lévő legelőkön szórakozott vasárnaponként: *csükköztek, döléztak, métáztak, Csiga ide párom!*-oztak, vagyis olyanokat játszottak, amiben részt vehettek a legények és a lányok is. A kisebbek külön csoportban játszadoztak ugyanott.

Aki mégis mulatozott, azt megszö-lták: „*Majd mögöszí őket a rüh!*”. Az egyház már korábban tett bizonyos engedelményeket az étkezés szigorú böjtjét illetően (amelyekből kivétel volt a hamvazószórdá, a nagypéntek és a karácsonyböjt!). Ennek ellenére a hagyománytisztelő családok máig szívósan ragaszkodnak a hagyományos böjthöz, amely az önmegtartóztatás gyakorlatával egyúttal egészségükre is minden bizonnyal hasznos. Legtöbbször azonban már nem böjtölnek, „ílymódon a böjt fe-gyelmének hagyománya lassan a múlté lesz” – írja Bálint Sándor.

Szintén az ötvenes években hallottuk eleinktől, amit Bálint Sándor közöl is a Szögedi nemzetben (III. 254), hogy a nagyböjt első hete a *csonkahét*, vagy *darábhét*, második a *guzsajhét*, harmadik a